ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗВОРОТНОГО ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

Куріньовська Людмила Анатоліївна, здобувач кафедри цивільного права і процесу Національної академії внутрішніх справ

Зворотне зобов'язання – це в першу чергу похідне зобов'язання, яке виникає на підставі виконання основного, спочатку визначимо місце зворотного зобов'язання в системі зобов'язань.

Для визначення моменту виконання зворотного зобов'язання спочатку визначимося з поняттям та принципами виконання зворотного зобов'язання, його суб'єктним складом, строком та фактом, що підтверджує його виконання.

Виконання зобов'язання – це здійснення боржником дії (або утримання від дії), яке складає об'єкт зобов'язального правовідношення.

Саме при виконанні зобов'язання найповніше розкривається його зміст, оцінюється сукупність дій (бездіяльність) боржника щодо виконання покладених на нього обов'язків з погляду відповідності їх до вимог закону, умов договору, звичаїв, а отже, з точки зору визнання виконання належним.

А виконання зворотного зобов'язання – це вчинення боржником саме тих дій, які він повинен виконати в силу закону, тобто відшкодування вартості всього (гроші інше майно), що було передано кредитором під час виконання обов'язку в основному зобов'язанні.

Під час аналізу наукових підходів щодо визначення принципів виконання зобов'язань ми дійшли висновку, що до принципів виконання зобов'язання відносять принципи: реального виконання, належного виконання, добросовісності та розумності. Визначимо зміст цих принципів відносно виконання зворотних зобов'язань. На нашу думку, до принципів виконання зворотних зобов'язань необхідно віднести:

1) принцип реального виконання: зворотне зобов'язання повинно бути виконано у тому об'ємі, в якому воно виконано в основному (передуючому) зобов'язанні;

2) принцип належного виконання: зворотне зобов'язання повинно виконуватись належним чином;

3) принцип добросовісності та розумності: кожна зі сторін, виконуючи зворотне зобов'язання, повинна діяти добросовісно та розумно.

Відносно суб'єктного складу виконання зворотних зобов'язань то слід зазначити, що визначальною ознакою, що характеризує суб'єктів зворотного зобов'язання, які відповідно до ч. 1 ст. 510 ЦК України слід іменувати сторонами між якими обов'язково існує правовий зв'язок, на основі власне якого, ми можемо встановити прив'язку сторін до конкретного зворотного зобов'язання.

Цей правовий зв'язок полягає в обов'язку боржника вчинити на користь кредитора певну дію (відшкодувати вартість всього (гроші інше майно), що було передано кредитором під час виконання обов'язку в основному зобов'язанні).

Тому, слід розуміти, що коли говорять про суб'єктів виконання зобов'язання, в багатьох випадках мають на увазі саме кредитора і боржника, між якими зазвичай відбувається реалізація прав та виконання обов'язків, що випливають із зобов'язання.

Отже, можемо зробити висновок, що одним з елементів належного виконання зворотного зобов'язання є його виконання належними сторонами. Вказана позиція підтверджується ч. 1 ст. 527 ЦК України де зазначено, що боржник зобов'язаний виконати свій обов'язок, а кредитор - прийняти виконання особисто, якщо інше не встановлено договором або законом, не випливає із суті зобов'язання чи звичаїв ділового обороту особисте виконання обов'язку боржником і особисте прийняття виконання кредитором визнані загальним правилом виконання зобов'язання.

ІСТОРИЧНІ ПЕРІОДИ РОЗВИТКУ ПРАВ ДИТИНИ В УКРАЇНІ

Костіна Елина Валентинівна, здобувач кафедри адміністративного права і процесу Національної академії внутрішніх справ

З початку XX століття людство почало звертати все більше уваги на проблему адміністративно-правової охорони прав дитини.

Раніше люди й гадки не мали про права дітей. Дитину розглядали як другорядний матеріал, з якого повинна утворитися повноцінна людина. До думок дитини не прислухались, бо вважали їх незрілими та нераціональними. Дорослі мали повну владу над дітьми, а дітям нічого не залишалось, як сприймати все це як належне, бо необізнаність населення про права та обов'язки дітей, необізнаність самих дітей завжди залишалась і залишається актуальною проблемою нашого суспільства.

Слід відзначити, що Європейський Союз встановлює періоди історичного розвитку адміністративно-правової охорони прав дитини, а саме:

Давні часи (1000 д.н.е. – 500 р.) – це період, де батько був абсолютним володарем дитини; виховання дітей вважалося дресируванням; діти виховувалися як майбутні воїни, державні діячі, мудреці тощо.

Середньовіччя (500 – 1500 рр.) – це період де діти мали економічну цінність, робили внесок у дохід сім'ї; вони не мали іншого вибору як наслідувати професію батьків; про дітей починають піклуватися гільдії та монахи.

Відродження (1500 – 1750 рр.) – це період, де діти народжуються у гріху, щоб вони стали кращими їх треба карати; діти усіх станів вміють читати і писати; дитинство є перехідний період у майбутнє.

Просвітництво і Романтизм (1750 -1850 рр.) – це період, де кожна дитина має право на дитинство; вважалося, що діти – це майбутнє, яке має наслідувати професію батьків; про дітей починають піклуватися гільдії і монахи.

Промислова революція (1850 – 1950 рр.), де багато дітей вимушені працювати на фабриках; діти не мають права, лише обов'язки; починається дискусія про права дітей.

Інформатизація і глобалізація (1950 р. – до нашого часу), де діти – це наші співгромадяни; їх права визнані у всьому світі.

З плином часу ситуація поступово змінювалась. На початку століття права дитини розглядались, в основному, як міри по захисту від рабства, дитячої праці, торгівлі дітьми, проституції неповнолітніх, повної влади батьків, економічної експлуатації. Уперше міжнародна стурбованість становищем дітей була виражена тоді, коли у 1924 році Рада створеної незадовго до того неурядової організації «Міжнародний союз порятунку дітей» [1, с. 4] прийняла Женевську декларацію прав дитини.

Передусім вважалося, що інтереси дітей природним чином співпадають з інтересами батьків, більше того, батьки краще знають, чого потребує дитина, тому виділяти дітей у окрему категорію громадян немає потреби. Розуміння того факту, що діти мають низку специфічних прав, як і інші суспільні групи, поступово знаходило своє відображення у нормативно-правових актах, які на різних рівнях приймались протягом всього XX століття.

У 1902 році Гаазька конференція з міжнародного приватного права визнала, що «інтереси дитини» є важливим критерієм в конвенціях по захисту меншин, а у 1919 році Міжнародна Організація Праці прийняла Конвенцію, яка обмежувала мінімальний вік робітників [2, с. 28].

Першим міжнародним правозахисним інструментом, який був спрямований безпосередньо на дітей стала Декларація прав дитини прийнята у Женеві в 1924 році. Женевська Декларація була захисним інструментом по самому походженню. Перша світова війна залишила мільйони дітей у надзвичайно важких умовах. У 1920 році Еглантайн Джебб, президент Фонду Порятунку Дітей та міжнародний Комітет Червоного Хреста вирішили створити Міжнародний Союз Порятунку дітей. Дуже швидко відділення цієї міжнародної організації у багатьох країнах світу розпочали активну допомогу дітям, які постраждали від війни [3, с. 4].

Женевська Декларація прав дитини стала дуже важливим і прогресивним документом, оскільки вона ставить соціальні та економічні потреби (права) вище традиційних громадянських і політичних прав. У 1924 році цю Декларацію прийняла Генеральна Асамблея Ліги Націй. А 10 роками пізніше, у 1934 році її знову підтвердила Генеральна Асамблея і країни «обіцяли» запровадити принципи Женевської Декларації у своє законодавство.

Власне, з 1924 року, після прийняття Декларації, права дитини увійшли до системи міжнародного права, а сама Декларація стала наріжним каменем всього майбутнього міжнародного розвитку правових ініціатив стосовно прав дитини .

Відразу ж після другої світової війни, коли було створено Організацію Об'єднаних Націй (00Н), світова спільнота стала приділяти особливу увагу проблемі адміністративно-правової охорони прав дитини. У 1948 році було прийнято Загальну Декларацію прав людини [4], в якій зазначалося, що діти повинні бути об'єктом особливого нагляду і допомоги. Комісія з прав людини розпочала роботу над проектом нової Декларації прав дитини, підготовленим ще на початку 50-х років Радою ООН з економічних і соціальних питань та багатьма громадськими організаціями у 1957 році, а вже у 1959 році ця Декларація була одноголосно ухвалена всіма 78 членами Генеральної Асамблеї ООН у формі резолюції 1386 (XIV). Ця декларація, прийнята одноголосно (до того жоден з документів, навіть Загальна декларація прав людини, не приймалися одноголосно), мала найбільший моральний авторитет у світі. Нарешті у 1959 році ООН прийняла Декларацію прав дитини [5]. Нові часи, погіршення положення дітей, потребували більш конкретних законів й заходів, міжнародних договорів по захисту і забезпеченню прав дитини. Тож, порівняно із Женевською Декларацією 1959 року була більш досконалою і широкою. Вона торкалася не лише життєвих потреб дитини, але й її потреби у любові та розумінні; наголошувала на необхідності зберігати єдність родини, до-, та післяпологової допомоги матері і дитині, проголошувала право на ім'я і національність. Крім того, Декларація передбачала обов'язкову і безкоштовну початкову освіту, заборону дитячої праці до певного віку, право дитини на гру і творчість.

Список використаних джерел:

1. Павлова Л. В. Международная защита прав ребенка // Права ребенка — законодательство и практика: Материалы республиканской научно-практической конференции. Мн., 1991. С. 4.
2. Попко Вадим Вікторович. Уніфікація норм міжнародного приватного права в рамках Гаазької конференції: дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. — К., 2006. – с. 189.
3. О. Старовойтов. Становление и развитие международной защиты прав ребенка // Белорусский журнал международного права и международных отношений (Специальный выпуск к 50-летию всеобщей декларации прав человека), 1998 р. — № 5. – С. 3-8.
4. Загальна Декларацію прав людини : Міжнародний документ ООН від 10 грудня 1948 // Офіційний вісник України від 15.12.2008 - 2008 р., № 93, стор. 89, стаття 3103, код акту 45085/2008
5. Загальна Декларація прав дитини : Міжнародний документ ООН від 10 грудня 1948 // Електроний ресурс. - Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua

НОВАЦІЯ ЯК ПІДСТАВА ПРИПИНЕННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Падун Євген Володимирович, здобувач кафедри цивільного права і процесу Національної академії внутрішніх справ

Аналіз історії розвитку новації, як одного зі способів припинення зобов'язань показує, що новація, яка зароджена ще в римському приватному праві, пройшовши тривалу еволюцію, по-різному була сприйнята законодавством різних держав.

Так, цивільні кодекси Іспанії, Італії, Філіппін і Аргентини сприйняли підхід римських юристів до визначення новації та передбачають, що новація може виникати: 1) припинення попереднього зобов'язання за допомогою договору новації між кредитором і боржником; 2) за допомогою заміни кредитора або боржника в договорі.

Український законодавець не повністю відтворив римський підхід до визначення новації, що пов'язано з відокремленням та юридичною самостійністю у вітчизняному цивільному праві інституту зміни осіб у зобов'язанні, за допомогою якого в зобов'язанні відбувається заміна кредитора (зарахування у разі заміни кредитора ст. 603 ЦК України). Щодо самої новації то згідно ч. 2 ст. 604 ЦК України зобов'язання припиняється за домовленістю сторін про заміну первісного зобов'язання новим зобов'язанням між тими ж сторонами (новація).

Новація має місце при досягненні домовленості про заміну первісного зобов'язання новим зобов'язанням між тими ж сторонами. Отже, новація не припиняє правового зв'язку між кредитором і боржником, оскільки між цими особами за їх згодою відбувається заміна первісного зобов'язання, що припинилося, новим зобов'язанням.

Неодмінною вимогою новаціє є збереження суб'єктного складу зобов'язання (у первісному - новому зобов'язанні виступають ті ж кредитор і боржник). Для здійснення новації необхідно, щоб первісне - нове зобов'язання були дійсними. Якщо через які-небудь зазначені в законі основи первісне